

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЗАПОВНЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО СЛОВНИКА

Зміст літературного читання в початковій школі визначається на основі кількох принципів – тематично-жанрового, естетичного, літературознавчого, комунікативно-мовленнєвого.

Ведення термінологічного словника пов'язане з реалізацією літературознавчого принципу, що має на меті введення до системи підготовки дитини-читача початкових літературознавчих понять, які засвоюються учнями практично, на рівні уявлень. Тож у педагогічній літературі та навчальних програмах для загальноосвітніх навчальних закладів введений термін «Літературознавча пропедевтика».

Літературознавчий принцип реалізується у процесі використання елементів аналізу й інтерпретації літературного тексту. Впровадження цього принципу передбачає усвідомлення учнями на практичному рівні таких понять, як тема, ідея, жанрові особливості твору, його персонажі, засоби художньої виразності. Також в учнів початкової школи формуються найпростіші уявлення про сюжет і композицію твору (без уживання термінів), про художній образ-персонаж в епічному творі та художній образ – у ліричному, авторську позицію (ставлення автора до зображуваних подій, до персонажів).

Термінологічний словник – необхідна складова літературознавчої компетенції. Для його заповнення використовуються академічні словники:

1. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
2. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / Юрій Іванович Ковалів (авт.-уклад.) — К. : Видавничий центр «Академія», 2007.
3. Оліфіренко С. М. Універсальний літературний словник-довідник / Оліфіренко С. М., Оліфіренко В. В. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2007. – 432 с.
4. Словник тропів і стилістичних фігур / автор-укладач В. Ф. Святовець. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 176 с.

Проте, приклади до визначень основних термінів слід наводити **ЛИШЕ з творів дитячої літератури**. Після визначення терміну в дужках вказується автор та назва твору, якщо фольклорний твір – тільки назва (для казок, пісень, легенд тощо), для малих фольклорних жанрів – повністю наводиться прислів'я, приказка, загадка, скоромовка.

Наприкінці посібника наводиться термінологічний словник, який слід заповнити та навести приклади з дитячої літератури.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН

Георетичні питання

1. Дитяча література як органічна частина художньої літератури. Поняття «література» і «дитяча література». Специфіка та функції дитячої літератури.
2. Джерела та основні етапи розвитку дитячої літератури. Зв'язок дитячої літератури з літературою для дорослих.
3. Загальна характеристика розділів дитячої літератури. Основні вимоги до змісту дитячої книжки.
4. Принципи літературного читання. Коло дитячого читання.
5. Періодична преса та довідкова література для дітей.
6. «Дитяча література» як навчальна дисципліна. Зміст і структура курсу. Значення дитячої літератури у підготовці вчителя початкових класів. Зв'язок дитячої літератури зі школою.
7. Поняття про художній твір. Складники художнього твору (поняття зміст і форма). Засоби художньої виразності.
8. Поняття «жанр». Загальна характеристика жанрів і тем дитячої літератури.
9. Літературна казка як провідний жанр дитячої літератури.
10. Літературна і народна казка.
11. Жанрові особливості оповідання. Відмінність оповідання від п'єси.
12. Жанрові особливості повісті та казки-повісті. Відмінність повісті від оповідання.
13. Жанрові особливості байки. Відмінність байки від вірша.
14. Легенда як жанр. Відмінність легенд від казок і міфів.
15. Жанрові особливості поезії (сюжетний вірш, пейзажна лірика тощо). Відмінність вірша від байки.
16. Жанрові особливості п'єси та п'єси-казки (О.Олесь, Н.Шейко-Медведева та ін.). Діалог, монолог, ремарка.
17. Гумористичні жанри: сміховинки, співомовки, усмішки, гуморески.
18. Жанрові особливості природничої літератури.
19. Жанрові особливості художньо-пізнавальної літератури.
20. Поняття аналіз художнього твору. Шляхи і види аналізу. Аналіз творів різних жанрів.

Фольклор і міфи

1. Поняття про фольклор, ознаки, функції, жанри.

2. Усна народна творчість для дітей. Різноманітність жанрів і тематики.
3. Народні пісні для дітей: види, особливості, призначення.
4. Малі фольклорні жанри. Визначення жанру, тематичні групи.
5. Казка як провідний жанр усної народної творчості. Тематичні групи, жанрові особливості.
6. Дитячий ігровий фольклор.
7. Поняття міфології та міфу. Система міфів. Тематика і сюжети міфів. Давньогрецькі міфи. Міфологічні уявлення українців.

Зарубіжна література

1. Загальна характеристика зарубіжної літератури для дітей (етапи розвитку, персоналії, жанри).
2. Зарубіжна дитяча література XIX ст.: історичні умови, напрями, основні жанри та твори.
3. Зарубіжна дитяча література XX ст.: жанри, теми, персоналії.
4. Сучасна зарубіжна література для дітей та юнацтва: огляд творів.
5. Романтичні риси та виховний потенціал у творчості В. Гауфа, Ж.Санд, А.Гофмана.
6. Розвиток літературної казки в зарубіжній літературі.
7. Віршовані твори зарубіжних письменників для дітей (Дж.Родарі, А.Мілн та ін.).
8. Казка-повість як провідний жанр зарубіжної дитячої літератури XX ст.
9. Фантастичний жанр і фентезі в колі дитячого читання.
10. Гумористичні жанри зарубіжної літератури XX ст. (М.Носов).
11. Жанр абсурдної казки (К.Сінклер, Е.Лір, Л.Керрол).
12. Мандрівний сюжет казок про барона Мюнхаузена.
13. Народна основа казок Б.Немцовой.
14. Анімалістична літературна казка (Дж.Р.Кіплінг, К.Чапек).

Українська література

1. Загальна характеристика розвитку української дитячої літератури (періодизація).
2. Книги давньої української літератури в дитячому читанні.
3. Українська література XIX ст. (історичні умови розвитку, провідні жанри і теми).
4. Історичні умови розвитку української літератури XX ст. Тематичне і жанрове різноманіття літератури.
5. Сучасна українська література для дітей: жанрове та тематичне різноманіття.

6. Тематика літератури для дітей та юнацтва української діаспори.
7. Літературна казка про тварин в українській літературі поч. ХХ ст. (Л.Українка, М.Коцюбинський).
8. Художньо-пізнавальні жанри української дитячої літератури ХХ ст. (М.Трублаїні, Д.Чередниченко, Ю.Старостенко та ін.).
9. Тематика поезій для дітей в українській літературі.

Аналіз творів

1. Поетика української народної чарівної казки (аналіз казок цієї тематичної групи).
2. Особливість української народної соціально-побутової казки (аналіз казок цієї тематичної групи).
3. Свосвідність українських народних казок про тварин (аналіз казок цієї тематичної групи).
4. Українська байка (Г.Сковорода, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка, Л.Глібов, О.Пчілка та ін.: аналіз байок).
5. Жанрово-тематична характеристика творів Т. Шевченка (аналіз поезій).
6. Різноманітність жанрів Л.Глібова (аналіз творів різних жанрів).
7. Пейзажно-патріотичні поезії О.Олеся, М.Підгірянки, П.Воронька, Д.Павличка та ін. (аналіз поезій цієї тематичної групи).
8. Пейзажні поезії М.Рильського, П.Тичини, В.Сосюри, М.Підгірянки (аналіз поезій цієї тематичної групи).
9. Глибинний зміст поезій Д.Павличка, І.Драча, Л.Костенко (аналіз поезій із філософським змістом).
10. Творчість сучасних українських письменників для дітей (аналіз твору).
11. Тематика поезій для дітей українських письменників ХХ ст. (А.Костецький, П.Воронько, М.Сингаївський: аналіз поезій за тематичним принципом).
12. Оповідання на шкільну тематику (Б.Грінченко, І. Франко, В. Сухомлинський: аналіз оповідань за спільною темою, їхня ідейність).
13. Творчість письменників української діаспори для дітей та юнацтва (аналіз твору на вибір).
14. Морально-етичні оповідання (В.Сухомлинський, А.М'ястківський: аналіз за спільним ідейно-тематичним і жанровим принципом).

15. Українські оповідання і повісті II пол. XX ст. про красу і звичаї рідного краю (М. Стельмах, Є.Гуцало, Д.Чередниченко: аналіз).
16. Природничі оповідання в українській літературі для дітей XX ст. (О.Копиленко, Ю.Збанацький, О.Іваненко та ін.: аналіз).
17. Гумористичні жанри українських письменників XX ст. (В. Нестайко, Г.Бойко, А.Григорук: аналіз).
18. Коліскові пісні (аналіз).
19. Літературні казки Ш.Перро та братів Грімм (порівняльний аналіз «Кіт у чоботях»).
20. Казки братів Грімм (розгорнутий аналіз «Вовк і семеро козенят»).
21. Жанрове різноманіття казок Г.-Х. Андерсена (розгорнутий аналіз алегоричної казки «Гидке каченя»).
22. Сатирична казка-повість Дж.Родарі «Пригоди Цибуліно» (розгорнутий аналіз).
23. Виховні казкові повісті А.Ліндгрена (аналіз).
24. Казкова повість А.Мілна «Вінні-Пух і всі-всі-всі» (аналіз).
25. Казки народів Європи (аналіз).

КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ

Успішність студентів із дисципліни «Дитяча література» кафедри початкової освіти оцінюється за шкалою:

За національною шкалою	За шкалою ECTS	Кількість балів
ВІДМІННО	A	90-100
ДОБРЕ	B	80-89
	C	71-79
ЗАДОВІЛЬНО	D	61-70
	E	50-60
НЕЗАДОВІЛЬНО	FX	30-49
	F	0-29

Під час виставляння підсумкової оцінки з навчальної дисципліни «Дитяча література» заліковий кредит (100 % = 100 балів) розподіляється в балах для оцінювання рівня, якості та обсягу знань, умінь та навичок студента відповідно до таких залікових модулів:

1. Робота на практичному занятті – до 15 балів.

2. Самостійна робота – до 45 балів (читацький щоденник, ІНДЗ).

За читацький щоденник студент може набрати додаткові 15 балів, що розподіляються наступним чином: УНТ – 5 б. (I семестр), українська література – 5 б. (I – II семестр), зарубіжна література – 5 б. (II семестр).

Студенти, які склали тексти звільняються від тестування. За тестування можна отримати – до 5 б. Твори, які виносяться на тестування, мають бути прочитані та занесені до читацького щоденника.

Індивідуальні навчально-дослідницькі роботи – до 30 заохочувальних балів. За першу роботу (I семестр) – до 20 б., за другу (II семестр) – до 10 б.

3. Модульні контрольні роботи – до 10 б. Упродовж курсу складаються дві модульні роботи, що визначають атестацію студента за семестр (вимоги – с. 69).

4. Фінальний іспит – до 30 балів. До екзамену допускаються студенти, які впродовж навчального курсу за залікові модулі набрали не менше **25 балів**.

Екзамен із курсу «Дитяча література» проводиться у два тури – письмово й усно. Від усного екзамену звільняються ті студенти, які виконали всі завдання екзаменаційного білету в письмовій формі. Екзаменаційний білет складається із двох теоретичних і одного практичного завдання. У випадку **не надання письмової відповіді** на одне з екзаменаційних питань екзамен вважається не складеним.

Максимально за види завдань студент може здобути – **70 балів**. До цих балів додаються бали за екзамен, що в **сумі та визначить оцінку студента** з дисципліни «Дитяча література», що вноситься до індивідуального навчального плану (**залікової книжки**).

Під час усного складання екзамену як додаткове завдання для студентів заочної форми навчання може бути поезія напам'ять із переліку, що наводиться нижче.

Перелік творів напам'ять:

- ✓ Т.Шевченко «Село! І серце одпочине!», «Світає, Край неба палає...».
- ✓ О.Олесь «В небі жайворонки в'ються», «Ялинка».
- ✓ В.Сосюра «Як не любить той край», «Сходить день і знову гасне».
- ✓ М. Підгірянка «Що я люблю».
- ✓ Л.Костенко «Польові дзвіночки», «Вже брами літа замикає осінь».
- ✓ Д. Павличко «Де найкраще місце на землі».
- ✓ П. Воронько «Облітав журавель».
- ✓ Т.Коломієць «Березень», «Візьму вербову гілочку».
- ✓ М.Сингаївський «Дощ із краплі починається», «Веселка на долоні», «Материна мова».
- ✓ А.Костецький «Все починається з мами», «Не хочу!».
- ✓ А.Качан «Обтрусили яблука», «Ластівки».

СПИСОК ТВОРІВ, РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЛЯ ПРОЧИТАННЯ

І частина

Український фольклор

Українські казки:

Мудра дівчина. Названий батько. Кирило Кожум'яка. Летючий корабель. Колосок. Котик і півник. Кривенька качечка. Кобиляча голова. Вовк та козенята. Коза-дереза. Телесик. Котигорошко. Дідова дочка і бабина дочка. Нехайло. Хитрий півень. Лисичка та журавель. Пан Коцький. Рукавичка. Сірко. Цап та баран. Солом'яний бичок.

Народні пісні:

Ходить гарбуз по городу. Сію, сію, посіваю... Ой весна, весна... Вийди, вийди, сонечко.

Колядники. Щедрівочка щедрувала.

Малі фольклорні жанри. Скоромовки, прислів'я, приказки, загадки.

Дитячий ігровий фольклор:

Гри: Перстенець. Ой ходить Іванко. Котик і мишка. Мак. Грушка. Журавель. Рій гуде.

Дитячі пісеньки. Кукуріку, півнику. Ой пасу я бички, бички. Добрий вечір, зайчику. Іди, іди, дощику. Вийшли в поле косарі.

Мирилки. Вишні-черешні. Мир – миром.

Лічилки. Вийшов зайчик погулять. Котилася торба.

Народні легенди. Про Богдана Хмельницького. Три хлібини. Як мати стала зозулею. Цілющі озера. Топірець Довбуша. Не можу сміятись, коли плачуть.

II частина

Українська література для дітей

Т. Шевченка: «Ой діброво, темний гаю», «По діброві вітер віє», «Садок вишневий коло хати», «Тече вода з-під явора», «На Великдень на соломі», «На панщині пшеницю жала».

Л.Глібов: байки «Коник-стрибунець», «Чиж та Голуб», «Зозуля і Півень», «Щука», «Лисиця-жалібниця»; акровірші «Хто доня?», «Хто вона?», загадки «Котилася тарілочка», «Бачити – не бачити», поезії «Зимня пісенька», «Погас учора день».

О. Пчілка «Журавель та чапля», «Весняні квіти», «Котова наука».

І. Франко «Лисичка-кума», «Лисичка і Журавель», «Грицева шкільна наука».

М. Коцюбинський «Дві кізочки», «Два цапика».

- Л. Українка «Біда навчить», «На зеленому горбочку», «Вишеньки».
- Б.Грінченко «Украла».
- О. Олесь «Бабусина пригода», «Грицеві курчата», «Княжа Україна».
- М.Підгірянкa «Що я люблю».
- П.Тичина «Хор лісових дзвіночків».
- М. Рильський: «Білі мухи», «Річка».
- О. Вишня «Веселі артисти».
- О. Копиленко «Весна у лісі», «Кріт-неборака». «Найвеселіший місяць», «Жовкне листя», «Дивовижна дружба», «Пригріває сонечко», «Зима йде».
- О. Донченко «Лісовою стежкою».
- Н. Забіла «Хатинка на ялинці», «Ясочина книжка».
- П. Воронько «Облітав журавель».
- Г.Бойко «Вереда», «Хвастунець», «Виступайчено».
- Д. Павличко «Де найкраще місце на землі».
- М. Вінграновський «Само собою річка ця тече».
- В. Сухомлинський «Як змінюється колір снігу», «Синій світ», «Дідова колиска», «Не забувай про джерело», «Відлітають журавлі», «Красиві слова і красиве діло», «Покинуте кошеня».
- Ю.Збанацький «Щедра осінь».
- М. Стельмах «У лісі», «Ми прислухаємося», «Гуси-лебеді летять».
- Гр. Тютюнник «Нащо дубам листя взимку».
- П. Глазовий «Пряник», «Допитливий син».
- А.Давидов «Таємниці старого дуба».
- О. Сенатович: «Ми розбили склянку з чаєм».
- Д. Білоус «Кожну літеру ціни».
- Т. Коломосць «Задзвонив синенький дзвоник».
- М. Сингаївський «Материна мова».
- В.Нестайко «Руденький», «Космонавти з нашого будинку».
- А.Григорук «Той ще не музика, хто в дудку дме».
- Д.Чередниченко «Рідні красиви», «Рання осінь».
- В.Скуратівський «Що край – то звичай», «Скільки днів – стільки свят», «Лелечина криниця», «Калина».
- Ю. Старостенко «Ходить така чутка», «Червень», «Літо прийшло!».
- А. М'ястківський «Неня», «Казка про яблуню».
- Є.Гуцало «Перебите крило».
- І.Багрянний «Телефон».
- Р.Завадович «Пригоди гномика Рамтамтомика».
- Г.Черінь «Пригоди української книги».
- Сучасний український письменник (на вибір).
- Твори української діаспори (на вибір).

III частина

Зарубіжна література для дітей

Казки народів світу:

Виноградар і змія. Рудий Еттін. Про селянина та його пана. Легкий хліб. Добрі брати. Найдорожчий плід. Сім лозин. Купець та обманщик. Мак. Як Джек пішов щастя шукати. Рожева птаха. Кам'яне серце. Маленький паша. Песики.

Маргарет Вандергриф «Морські хлопчики».

Джозеф Джекобс «Джек і золота табакерка», «Лицар Роланд».

Бріджет і Юлія Кавана «Червоний хлопчик у Країні Фей», «Летуча миша Батті», «Золота Бджілка і білий кролик».

Б.Немцова «Сіль дорожча за золото».

Уривки з книги «Барон Мюнхаузен»: «Кінь-літун», «Дикий кабан», «Несамовита шуба», «Подорож на ядрі», «Бджолопас», «Мандрівка на Місяць», «Огіркові дерева», «Шалене ядро», «Молочне море, сирні береги».

Брати Я. і В. Грім «Вовк і семеро козенят», «Вуличні бременські музиканти», «Попелюшка», «Мізинчик».

Ш.Перро «Кіт у чоботях», «Червона шапочка».

В.Гауф «Маленький Мук».

Ж.Санд «Рожева хмаринка».

Г.-Х.Андерсен «Метелик», «Дикі лебеді», «Оле-Лукойє», «П'ятеро з одного стручка», «Гидке каченя», «Непохитний олов'яний солдатик», «Кресало», «Принцеса на горошині», «Нове вбрання короля», «Снігова королева», «Дюймовочка», «Русалочка».

К. Коллоді «Пригоди Піноккіо, або Історія маріонетки».

С.Лагерлеф «Чудові мадри Нільса Хольгерсона з гусьми по Швеції».

Дж. Родарі «Пригоди Цибуліно», «Чим пахнуть ремесла», «Якого кольору ремесла».

А. Ліндгрен «Малюк і Карлсон», «Пеппі Довгапанчоха».

А.Мілн «Вінні Пух і всі-всі-всі», зб. «Я расту!» (3 поезії).

Р.Кіплінг «Слоненя», «Ріккі-Тіккі-Таві», «Кіт, який гуляв сам по собі».

К.Чапек «Казки для Дарочки, щоб сиділа тихо».

Л.Керолл «Аліса в країні Чудес» (3 розділи).

М.Носов «Пригоди Незнайко» (3 розділи).

КОЛО ЧИТАННЯ УЧНІВ ЗА ПРОГРАМОЮ «ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ»

для загальноосвітніх шкіл 2-4 класи (2016)

Курс «Літературне читання» – органічна складова освітньої галузі «Мови і літератури». Його основною метою є розвиток дитячої особистості засобами читацької діяльності, формування читацької компетентності молодших школярів, яка є базовим складником комунікативної і пізнавальної компетентностей, ознайомлення учнів з дитячою літературою як мистецтвом слова, підготовка їх до систематичного вивчення курсу літератури в основній школі. У процесі літературного читання в учнів формуються ключові компетентності: уміння вчитися, загальнокультурна, комунікативна, інформаційна.

Читацька компетентність є особистісно-діяльним інтегрованим результатом взаємодії знань, умінь, навичок, індивідуального досвіду та ціннісних ставлень учнів, що набуваються у процесі реалізації усіх змістових ліній предмета «Літературне читання».

У процесі навчання відбувається становлення і розвиток якостей дитини-читача, здатної до самостійної читацької, комунікативної, творчої діяльності; здійснюється її мовленнєвий, літературний, інтелектуальний розвиток; формуються морально-естетичні, громадянські уявлення і поняття, збагачуються почуття, виховується любов до мистецтва слова, потреба в систематичному читанні.

Для досягнення мети виконуються такі завдання:

- формування в учнів повноцінних навичок: читання як базової у системі початкового навчання та слухання;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики і жанрів; формування у дітей соціальних, морально-етичних, естетичних цінностей через зміст і художні образи літературних творів;
- формування у школярів умінь сприймати, розуміти, аналізувати й інтерпретувати літературні тексти різних видів з використанням літературознавчих понять, визначених програмою;
- розвиток мовлення учнів; формування умінь створювати власні висловлювання за змістом прочитаного (прослуханого);
- розвиток творчої літературної діяльності школярів;
- формування у школярів прийомів самостійної роботи з різними типами і видами дитячих книжок, довідковим матеріалом, умінь здійснювати пошук, добір інформації для вирішення навчально-пізнавальних завдань;

- виховання потреби в систематичному читанні як засобові пізнання світу, самопізнання, загальнокультурного розвитку, естетичного задоволення.

Навчальний предмет «Літературне читання» – багатофункціональний. Уміння і навички, індивідуальний досвід читацької діяльності – складники читацької компетентності, які формуються на уроках літературного читання, мають не лише предметний, а й загальнонавчальний характер, є засобом вивчення практично всіх навчальних предметів, забезпечують їх подальше засвоєння у наступних ланках загальноосвітньої школи.

2 клас

Усна народна творчість: загадки, скоромовки, лічилки, мирилки, дитячі народні ігри, співаночки, казки про тварин, прислів'я.

Скоромовки: Олена Пчілка, Грицько Бойко, Оксана Кротюк, Любов Відута.

Загадки: Леонід Глібов, Тамара Коломієць, Ігор Січовик, Дмитро Кузьменко.

Поезія (сюжетний вірш, пейзажна лірика). Тарас Шевченко, Леся Українка, Олена Пчілка, Олександр Олесь, Марійка Підгірянка, Платон Воронько, Наталя Забіла, Любов Забашта, Анатолій Камінчук, Тамара Коломієць, Ліна Костенко, Анатолій Костецький, Володимир Лучук, Сергій Пантук, Оксана Сенатович, Вадим Скомаровський, Віктор Терен, Ганна Чубач, Ігор Січовик, Мар'яна Савка, Наталка Поклад, Григорій Фалькович.

Літературні казки, оповідання, уривки з повістей. Іван Франко, Наталя Забіла, Ніна Найдич, Василь Сухомлинський, Галина Малик, Сашко Дерманський, Марина Павленко.

Віра Артамонова, Марина та Сергій Дяченки, Андрій М'ястківський, Володимир Сенцовський, Лариса Ніцой, Микола Трубляїні, Василь Чухліб, Леся Воронина, Оксана Луцківська.

Гумористичні твори: Тетяна Стус, Грицько Бойко, Анатолій Григурок, Всеволод Нестайко, Ігор Січовик, Іван Світличний.

Науково-художня література: Олександр Копиленко, Юрій Старостенко, Катерина Міхаліцина

Зарубіжна література: казки народів Європи

3 клас

Усна народна творчість. Малі фольклорні форми: народні дитячі пісеньки, ігри, лічилки, загадки, скоромовки, прислів'я, приказки; народні усмішки, чарівні казки, легенди, народні пісні.

Поезія (вірші сюжетні, пейзажні, гумористичні, фантастичні; акровірші, вірші-загадки, вірші-скоромовки). Тарас Шевченко, Леся

Українка, Грицько Бойко, Дмитро Білоус, Микола Вінграновський, Платон Воронько, Василь Голобородько, Наталя Забіла, Іван Андрусяк, Ігор Калинець, Анатолій Качан, Ліна Костенко, Володимир Коломієць, Тамара Коломієць, Анатолій Костецький, Андрій Малишко, Андрій М'ястківський, Олександр Олесь, Петро Осадчук, Дмитро Павличко, Марійка Підгірянка, Олена Пчілка, Оксана Луцківська, Михайло Григорів, Вадим Скомаровський, Ігор Січовик, Іван Світличний, Микола Сингаївський, Володимир Сосюра, Павло Тичина, Ганна Чубач.

Байки. Леонід Глібов, Павло Глазовий.

Літературні казки, оповідання, уривки з повістей: Іван Франко, Леся Українка, Валентина Вздольська, Оксана Іваненко, Василь Симоненко, Вадим Скомаровський, Василь Сухомлинський, Олег Буцень, Леся Воронина, Дмитро Кузьменко, Євген Гуцало, Сашко Дерманський, Юрій Збанацький, Галина Вдовиченко, Всеволод Нестайко, Зірка Мензатюк, Василь Скуратівський, Катерина Бабкіна, Михайло Стельмах, Лариса Денисенко, Григорій Тютюнник, Микола Трублаїні, Дмитро Чередниченко, Василь Чухліб, Леонід Шиян.

П'єси. Олександр Олесь, Леся Мовчун.

Науково-художні твори. Оксана Іваненко, Олександр Копиленко, Юрій Старостенко, Алла Коваль, Оксана Караванська.

Довідкова література для молодших школярів.

Сторінками дитячих журналів.

Зарубіжна література. Казки, оповідання, уривки з повістей, вірші – Ганс Крістіан Андерсен, Іан Вайброу, брати Грімм, Карло Коллоді, Астрід Ліндгрєн, Божена Немцова, Микола Носов, Джанні Родарі, Джеремі Стронг, Нюзет Умеров.

4 клас

Усна народна творчість. Малі фольклорні форми: прислів'я, приказки, лічилки, загадки, усмішки; соціально-побутові казки, притчі, легенди, народні пісні.

Поезія. Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Дмитро Білоус, Іван Драч, Ірина Жилєнко, Любов Забашта, Ліна Костенко, Анатолій Костецький, Олесь Мамчич, Володимир Лучук, Іван Малкович, Дмитро Павличко, Оксана Сенатович, Василь Симоненко, Ганна Черінь.

Байки. Леонід Глібов, Євген Гребінка, Павло Глазовий.

Літературні казки, оповідання, легенди, уривки з повістей, повістей-казок. Михайло Коцюбинський, Марко Вовчок, Борис Грінченко, Остап Вишня, Олександр Довженко, Олесь Гончар, Олесь Донченко, Анатолій Григорук, Всеволод Нестайко, Іван Сенченко,

Михайло Слабошпицький, Василь Сухомлинський, Григор Тютюнник, Марія Чумарна, Василь Чухліб, Сашко Дерманський, Леся Воронина, Михайло Чабанівський, Оксана Іваненко, Саша Кочубей, Галина Ткачук, Мар'яна Прохасько, Тарас Прохасько, Ірен Роздобудько.

П'єси. Іван Андрусяк, Неля Шейко-Медведева.

Науково-художні. Антін Лотоцький, Василь Скуратівський, Алла Коваль, Паола Утевська, Анатолій Давидов, Юлія Смаль.

Довідкова література для дітей молодшого шкільного віку.

Сторінками дитячих журналів.

Зарубіжна література. Казки, оповідання, уривки з повістей – Ред'ярд Кіплінг, Алан Мілн, Микола Носов, Льюїс Керолл, Роальд Дал, Пауль Маар, Марія Парр.

ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

1. Антична література : [навч. посібник] / Миронова В. М. (кер. авт. кол.), Михайлова О. Г., Мегела І. П. та ін. – К. : Либідь, 2005. – 488 с.

2. Арзамасцева И.Н. Детская литература: Учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений / И. Н. Арзамасцева, С. А. Николаева. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательский центр «Академия», 2005. — 576 с.

3. Безпечний І. Теорія літератури / І. Безпечний. – К. : Смолоскип, 2009. – 388 с.

4. Білецький Д. М. Дитяча література : [навчальний посібник для педагогічних інститутів і педагогічних училищ] / Д. М. Білецький, Ф. Х. Гурвич, І. М. Проценко, В. С. Савенко, А. М. Сафонова, Ю. П. Ступак. – Київ : Видавництво «Радянська школа», 1967. – 543 с.

5. Білецький Д. Українська дитяча література : [навчальний посібник для педагогічних інститутів та педучилищ] / Білецький Д. М., Ступак Ю. П. – К. : Радянська школа, 1963. – 235 с.

6. Білоус П. В. Історія української літератури XI-XVIII ст. : [навч. посібник] / П. В. Білоус. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 424 с.

7. Богданець-Білокаленко Н. І. Українська дитяча література. Маловідомі твори українських письменників II половини XIX ст. – I половини XX ст. : [Навчальний посібник]. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2009. – 280 с.

8. Брандис Е. От Эзопа до Джанни Родари : зарубежная литература в детском и юношеском чтении / Е. Брандис. – М. : Просвещение, 1965. – 311 с.

9. Будур Н. В. Зарубежная детская литература : учебное пособие / Будур Н.В., Иванова Э.И., Николаева С.А., Чеснокова Т.А. – М., 2000 (Електронний ресурс).

10. Волинський П. К. Основи теорії літератури. Вступ до літературознавства / П. К. Волинський. – К. : Радянська школа, 1967. – 366 с.

11. Галич О. Теорія літератури : [підручник] / Олександр Галич, Віталій Назарець, Євген Васильєв; за наук. ред. Олександра Галича. – [3-тє вид., стереотип]. – К. : Либідь, 2006. – 488с.

12. Грицай М. С. Давня українська література : [підручник для філологічних факультетів університетів] / Грицай М. С., Микитась В. Л., Шолом Ф. Я. – К. : Вища школа, 1989. – 414 с.

13. Гошовський Б. Дитяча преса // Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-ІІ). – Париж, Нью-Йорк, 1957. –Т. 2. – 509–524.

14. Гошовський Б. Українська дитяча література: спроба огляду і проблематика / Богдан Гошовський. – Торонто: ОПДЛ ім. Л. Глібова, 1966. – 116 с.

15. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХ століття: [навч. посібник для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.

16. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: [навчальний посібник] / Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гречаник Н. І. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 504 с.

17. Давня українська література Х-ХVІІІ ст. Твори: для серед. та ст. шк. віку / Упорядкув. текстів, передм., підготов. комент. О. М. Сліпущко. – К.: Школа, 2005. – 416 с.

18. Дановский А. В. Детская литература: Хрестоматия: [учебн. пособие для пед. училищ по спец. 2001 «Преподавание в нач. классах общеобразоват. школы»] / Сост. А. В. Дановский. – М.: Просвещение, 1978. – 416 с.

19. Детская литература: [учебн. пособие для пед. училищ] / В. П. Аникин, В. В. Агеносов, Э. З. Ганкина и др.; Под ред. Е. Е. Зубаревой. – М.: Просвещение, 1989. – 399 с.

20. Детская література: ученик / Е.Е.Зубарева, В.К.Сигов, В.А.Скрипкина и др.; Под ред. Е.Е.Зубаревой. – М.: Высшая школа, 2004. – 551 с. (Електронний ресурс).

21. Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ – початку ХХІ століть: [навчальний посібник] / Упор. Н. І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 480 с.

22. Дорохіна Л. М. Міфологія / Дорохіна Л. М., Макаревич В. М., Широніна О. В. та ін. – 6-те вид., без змін. – К.: ТОВ «Перо», 2012. – 96 с.

23. Зарубежная детская литература: [учебник для студентов библиотеч. факультета культуры] / Сост. И. С. Чернявская. – М.: Просвещение, 1982. – 559 с.

24. Зарубіжна літературна казка: [навчальний посібник-хрестоматія] / Давидюк Л.В., Задорожня О.Ф. – К.: Левіт, 2003. – 592 с.

25. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: [навчальний посібник] / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховський, І. В. Долганов. – К.: Вища школа, 1994. – 406 с.

26. Зарубіжні українці / С. Ю. Лазебник (кер.авт.кол.), Л. О. Лещенко, Ю. І. Макар та ін. – К.: Видавництво «Україна», 1991. – 252 с.

27. «І в мене був свій рідний край...»: хрестоматія української діаспорної літератури для дітей та юнацтва / [упорядкув. М. В. Варданян]. – Кривий Ріг : Видавництво «Діонат», 2018. – 504 с. + іл.: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/2469>

28. Історія зарубіжної літератури (XVII-XVIII століть) : Навчально-методичний комплекс / Укладач Н. В. Яременко. – Кривий Ріг, 2006. – 67 с.

29. Історія української літератури XIX ст. : у 2 кн. : [підручник] / За ред. М. Г. Жулинського. – К. : Либідь, 2005. – . – Кн. 1. – 2005. – 656 с.

30. Історія української літератури XIX ст. : у 2 кн. : [підручник] / За ред. М. Г. Жулинського. – К. : Либідь, 2005. – . – Кн. 2. – 2005. – 712 с.

31. Історія української літератури кінця XIX – початку XX століття : [підручник] / За ред. П. П. Хропка. – К. : Вища школа, 1991. – 511 с.

32. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст. : У 2 кн. : [підручник] / За ред. проф. О. Д. Гнідан. – К. : Либідь, 2005. – . – Кн. 1. – 2005. – 624 с.

33. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст. : У 2 кн. : [підручник] / За ред. проф. О. Д. Гнідан. – К. : Либідь, 2006. – . – Кн. 2. – 2006. – 496 с.

34. Історія української літератури XX століття : У 2 кн. : [підручник] / За ред. В. Г. Дончика. – К. : Либідь, 1998. – . – Кн. 1: Перша половина XX ст., 1998. – 464 с.

35. Історія української літератури XX століття : У 2 кн. : [підручник] / За ред. В. Г. Дончика. – К. : Либідь, 1998. – . – Кн. 2: Друга половина XX ст., 1998. – 456 с.

36. История русской литературы XIX века : 1800-1830 : [учеб. для студ. высш. учеб. заведений] : В 2 ч. / Под ред. В. Н. Аношкиной, Л. Д. Громовой. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – . – Ч. 1. – 288 с.

37. История зарубежной литературы XIX века : [учебник для вузов] / А. С. Дмитриев, Н. А. Соловьева, Е. А. Петрова и др. ; Под ред. Н. А. Соловьевой. – М. : Высшая школа ; Издательский центр «Академия», 2000. – 559 с.

38. Качак Т. Б. Зарубіжна література для дітей : підручник / Т. Б. Качак, Л. М. Круль. – К. : Академвидав, 2014. – 416 с.

39. Качак Т. Б. Українська література для дітей та юнацтва : підручник / Т. Б. Качак. – К. : ВЦ «Академія», 2016. – 352 с.

40. Кіліченко Л. Українська дитяча література : [навчальний посібник для педагогічних інститутів спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання»] / Л. М. Кіліченко, П. Я. Лещенко, І. М. Проценко. – К. : Вища школа, 1979. – 334 с.

41. Киличенко Л. Українська дитяча література : [навчальний посібник] / Л. Киличенко. – К. : Вища школа, 1988. – 264 с.

42. Клочек Г. Поезія Тараса Шевченка : сучасна інтерпретація [посібник для вчителя] / Г. Д. Клочек. – К. : Освіта, 1998. – 238 с.

43. Кодлюк Я. Розповіді про письменників : [Посібник для вчителя початкових класів] / Кодлюк Я. П., Одинцова Г. С. – Тернопіль : Підручники і посібники, 1997. – 128 с.

44. Козлов А. В. Українці в світі : навчально-методичний комплекс зі спецкурсу «Українці в світі» (для студентів-філологів ВНЗ) / А. В. Козлов, С. І. Ковпик, Р. А. Козлов. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. – 92 с.

45. Літературне читання: програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 2–4 класи. – Режим доступу: <http://osvita.ua/doc/files/news/87/8793/02-lit-chit.pdf>

46. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.

47. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / Юрій Іванович Ковалів (авт.-уклад.). – К.: Видавничий центр «Академія», 2007. – Т. 1 : А (аба) – Л (лямент). – 2007. – 608 с.

48. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / Ав.-укладач Ю. І. Ковалів. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – Т. 2 : М-Я. Маадай-кара-Я-форма. – 2007. – 624 с.

49. Література доби середньовіччя : [Електронний варіант] / Режим доступу : http://ae-lib.org.ua/_lit_medieval.htm

50. Лозко Г. Українське народознавство / Лозко Г.С. – К. : Зодіак-ЕКО, 1995. – С. 112 – 140.

51. Марко В. П. Стежки до таїн слова: літературознавчі й методичні студії; [навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей] / В. П. Марко – Кіровоград : «Степ», 2007. – 264 с.

52. Марко В.П. Аналіз художнього твору: навч. посіб. / В.П.Марко. – К. : Академвидав, 2013. – 280 с.

53. Минералова И. Детская литература : [учебн. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / И. Г. Минералова. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2005. – 175 с.

54. Міфи Давньої Греції / Укл. Н. Тисовська. – К. : Країна Мрій, 2010. – 272 с.

55. Ніколенко О. М. Бароко, класицизм, просвітництво. Література XVII – XVIII : [Посібник для вчителя] / О. М. Ніколенко. – Харків : Веста : Видавництво «Ранок», 2003. – 224 с.

56. Писемність давньої України (до XIX ст.) : [навчально-методичний посібник для студентів-філологів] / А. В. Козлов, Р. А. Козлов, С. І. Ковпик. – К. : Твім інтер, 2008. – 200 с.

57. Руснак І. Український фольклор: навч. посіб. / І.С.Руснак. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 304 с.

58. Світ літератури: Сайт Химинець Адріани Арпадівни. – Режим доступу: <http://svitliteraturu.ucoz.ua/>

59. Словник тропів і стилістичних фігур / автор-укладач В. Ф. Святовець. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 176 с.

60. Українська дитяча література. Хрестоматія: У 2 ч.: навч. посібник / Упоряд.: І.А.Луценко, А.М.Подолінний, Б.Й.Чайковський. – К. : Вища школа, 1992.

61. Українська дитяча література : [Хрестоматія] / Вступна ст. та упорядкув. Л. П. Козачок. – К. : Вища шк., 2006. – 519 с.

62. Українська дитяча література : [Хрестоматія] / Упоряд. П. В. Вовк, В. С. Савенко. – К. : Вища школа, 1976. – 418 с.

63. Українська дитяча література : [Хрестоматія : У 2 ч.] / Упоряд., вступ. ст. та біогр. нариси І. А. Луценко, А. М. Подолінний, Б. Й. Чайковський. – К. : Вища школа, 1992.

64. Українська дитяча література для дітей : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / упоряд. : А.І.Мовчун, З.Варавкіна. – К. : Арій, 2011. – 680 с.

65. Українська діаспора: літературні постаті, твори, бібліографічні відомості / Упорядк. В. А. Просалової. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. – 516 с.

66. Українське довкілля : Збірка для читання і розповідання дітям.../ Упор. Н. і О. Зінкевич. – К. : Смолоскип, 2011. – 558 с.

67. Усі зарубіжні письменники / Упоряд. О.Д.Міхільов та ін. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2009. – 384 с.

68. Хрестоматія критичних матеріалів; [посібник для педагогічних інститутів] / Упорядники Ф. Х. Гурвич, В. С. Савенко. – Київ : Радянська школа. – 311 с.

69. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання / Сайт МОН України: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola-2016-2/xrestomatiya.html>

70. Швецова-Водка Г. Документознавство: навч. посіб / Швецова-Водка Г.М. – К. : Знання, 2007. – 398 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРС:

1. Електронна бібліотека «Весела абетка»: <http://abetka.ukrlife.org/poltava.html>
2. Електронна бібліотека «Diasporiana»: <http://diasporiana.org.ua/>
3. Дитяча публічна онлайн-бібліотека: «Читанка»: <http://chytanka.com.ua/static/546.ukr.html>
4. Буктрейлер – сучасна форма реклами книги [Електронний ресурс] // Сайт Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олеса Гончара. – Режим доступу до статті: <http://biblio.lib.kherson.ua/buktreyleyler.htm>
5. Буктрейлери з дисципліни «Дитяча література» // Канал Криворізького державного педагогічного університету в YouTube. – Режим доступу: https://www.youtube.com/playlist?list=PLSWELu5H_861MD_BYfh43sR9QcLLy9f7P
6. Косачова О. Буктрейлер як ефективний медіаресурс сучасної бібліотеки [Електронний ресурс] / Ольга Косач // Вісник Книжкової палати. – 2014. – № 10. – С. 15 – 18. – Режим доступу до статті: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vkp_2014_10_7.pdf
7. Патра С. Буктрейлер як засіб реклами книговидавничої продукції [Електронний ресурс] / Світлана Патра. – Режим доступу до статті: <http://lib.znaimo.com.ua/docs/330/index-1435979.html>
8. Читомо. Культурно-видавничий проект <http://www.chytomo.com/book-art>
9. Друг читача <http://vsiknygy.net.ua/>
10. Букмоль <http://bokmal.com.ua/>
11. Ключ: краща література юним читачам <http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=5516>
12. Barabooka: простір української дитячої книжки <http://www.barabooka.com.ua/blog-kazkarka/>
13. Казкарка <http://kazkarka.com/>
14. Грані-Т <http://www.grani-t.com.ua/>
15. Буквоїд <http://bukvoid.com.ua/>
16. Варданян М.В. Буктрейлер як засіб підвищення читацької активності майбутніх учителів початкової школи у навчанні дитячої літератури // Інформаційні технології і засоби навчання. – Київ, 2018. – Том 64, № 2. – С. 39 – 47: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1953>
17. Дитяча література – сторінка для читачів книг https://www.facebook.com/dyt.lit?ref=tn_tnmn

18. Назаренко Л. Перші кроки в проектній діяльності зі створення мультфільму за літературною казкою / Л. Назаренко // Українська мова і література в школі. – 2012. – № 5.
19. Як зробити флеш-мультфільм [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://tips-ua.com/105847-yak-zrobiti-flesh-multifilm-yak-zrobiti-flash-gru.html>
20. Видеоурок: как создать электронную или бумажную версии книги с помощью Rideo [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалу: http://te-st.ru/2015/06/16/ridero-screencast/?utm_content=buffer35998&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer
21. Гайдук Н. Освіта дитини XXI ст. : проект [Електронний ресурс] / Наталя Гайдук. – Режим доступу до мультфільмів: <https://www.youtube.com/channel/UCYEA0vxmjl8Fynl4QRqf64g?app=desktop>
22. Світ літератури: сайт Химинець Адріани Арпадівни. – Режим доступу: <http://svitliteraturu.ucoz.ua/>

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Література

Дитяча
література

Фольклор

Міфологія

Художньо-пізнавальна література

Довідкова література, періодична преса

Тема

Ідея _____

Проблема _____

Композиція _____

Сюжет _____

Конфлікт _____

Художній образ

Герой, персонаж

Портрет

Пейзаж

Діалог, монолог

Автор, авторська позиція

Художні засоби: тропи і синтаксичні фігури
Епітет

Порівняння

Метафора

Персоніфікація

Лігота

Гіпербола

Алегорія

Іронія

Символ

Антитеза

Інверсія

Паралелізм

Віршування. Рима

Жанр

Народна казка

Легенда

Переказ

Народні пісні (історичні, родинно-побутові, календарно-обрядові – колядки, щедрівки, веснянки тощо, колискові)

Малі фольклорні форми:
Загадка

Прислів'я

Приказка

Скоромовка

Дитячий ігровий фольклор

Поезія, вірш

Акрівірш

Байка

Гумористична література (гумореска, співомовка, усмішка, жарт, анекдот тощо)

П'еса, п'еса-казка

«ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»

Навчально-методичний посібник

Варданян Марина Володимирівна, кандидат філологічних наук

Підписано до друку 17.05.2018

Формат 60×84 / 16. Папір офсетний. Наклад 300 прим.

Видавничий центр КДПУ

проспект Гагаріна, 54